

velki zbor obiskali in od poldesetih noter do šestih popoldan smo veselje vživali, Jih med saboj imeti.

Že smo se bali, de ne bojo prišli, ko smo od velike žalosti po Njih rajncim bratu, nadvojvodu Korelnu, slišali, ki je pred dvema tednoma umerl. Vidilo se Jim je tudi na obrazu, kakó močno je Njih blago serce ginjeno in ranjeno — vunder pa so prišli — Samí sicer žalostni — nas razveseliti, ki smo Jih takó željno pričakovali.

Ob devetih zjutrej so se udje kmetijske in obertniske družbe v veliki dvorani deželnih stanov zbrali, visociga gosta vredno sprejeti, in med imenitnimi gospodi smo — kar je tudi presvitliga Nadvojvoda práv veselilo — nekaj naših kmetov vidili, ki so kot pravi udje kmetijske družbe pri tem zboru pričijoči bili. Vsih udov skupej nas je 152 bilo, ki so iz bližnjih in daljnih krajev skupej prišli. Njih ekscelencija, naš milostljivi škof in knez gosp. Anton Alojzi; potem vodja kmetijske in obertniske družbe gosp. grof Lihtenberg in pa družbini zborniki so šli gospodu Nadvojvodu v vežo nasproti, ki so se ob poldesetih z Njih ekscelencijo našim deželnim poglavarjem gosp. baronom Weingartnam k zboru pripeljali.

V dvorano stopivši, so Nadvojvoda zbrane ude tako prijazno pozdravili, kakor pozdravi oče svojo družino, od ktere je bil dolgo ločen. Njih prva beseda je bila: „Me veseli, de nas je toliko skupej!“

Tudi iz Koroškiga sta prišla dva visokospoštovana gospoda, zlahtni gosp. Moro, vodja Koroške kmetijske družbe, in gosp. Laner, odbornik ravno te družbe. Iz Štajarskiga nas je obiskal glasoviti gosp. Hašnik, verli prijatelj in pisatelj naših Novic.

Ko se je vse na svoj sedež podalo, je začel vodja kmetijske družbe, grof Lihtenberg nagovor, v katerim se je svitlimu Nadvojvodu za veliko čast serčno zahvalil, de so nas po štirih letih zopet obiskati blagovolili, in Jim je neizrečeno veselje na znanje dal, ktero je cela dežela občutila, ko se je razglasilo, de bojo Njih cesarska Visokost nas obiskali.

Po tem nagovoru, v katerim se je gosp. vodja proti koncu tudi rajnkiga gospoda J. Hradeckita — kteriga družba milo pogreša — spomnil, so se začeli pomenki tega zbora, ki je do dveh popoldan terpel.

Po dokončanim zboru so se zbrani udje kmetijske in obertniske, pa tudi udje zgodovinske in zemljoslvske družbe v koliseum podali, kjer je bila krasna gostija napravljena. Kdo pa zamore veselje popisati, ktero so vsi gosti občutili, de so tudi Nadvojvoda četverim družbam čast skazali in z njimi v koliseumu kosili.

V sredi kosila so napili Nadvojvoda prvo zdravico presvitlimu Cesarju in Cesarici — drugo pa kmetijski družbi. Potem so napili deželni poglavar zdravico svitlimu Nadvojvodu — potem Njih gospé in Njih sinu; grof Lihtenberg, družbini vodja, pa so jo napili deželnimu poglavarju gosp. baronu Weingartnu; deželni poglavar pa našimu milostljivimu knezu in škofu gosp. Antonu Alojzju.

(Dalje sledi.)

Zvezdoslovje.

Pisano od M. Vertovca.

Namen naših „Novic“ ni le samo Slovence k bolj umnimu kmetijstvu buditi, ampak jih tudi po visokejim spoznanji k Stvarniku povzdigovati in v duhu povešeljvati. Nič pa ne zamore človeka bolj povzdigniti in mu visokejih in vredniših zapopadkov od Božje neskončne mogočnosti, modrosti in dobrote dati, kakor na tanjko prepričane resnice zvezdoslovja ali zvezdoznanstva. Od tacih resnic bomo od časa do časa kak kratek soštávk radovednim bravcam „Novic“ spisali.

Akoravno je zemlja ena nar manjših zvezd zmed téh, ki jih na nezmerljivim nebu vidimo in ne vidimo, in ki so bile z besedo „sgódi se“ vstvarjene, vender bi moglo človeku nar bolj mar biti, zemljo poznati, iz ktere prahú in pervín njegovo teló obstojí, od ktere jo obdelovaje živí, in na kateri se on prikaže, nekoliko časa popotva — in pogíne. Kdor zemlje ne pozná, ne bo mogel tudi zvezd, ali od visokejiga stvarjenja vrednih zapopadkov imeti.

1. §. Zemlja je krogla.

Od nekđaj so menili in menijo še vsi prosti ljudjé, de zemlja je neka velika gerbasta ploša; pa vender so nekteri modrijani med Gerki že čez 400 lét pred Kristusam sodili, de je krogla, brez de bi bili zamogli od tega prepričati se. V poslednjih stoletjih so se pa vsi učeni te resnice takó popolnoma prepričali, kakor drugi ljudjé, de je 3 in 4=7. —

Iz vsake visokejih gor se ne vidi čez 20 milj dalječ; — vidi se sicer neka okrogla, nekoliko gerbasta, od plaviga neba obmájana planjava. Že tó nam pravi, de zemlja mora krogla biti. Na morji se pa ne vidi čez 15 milj dalječ. Kar je od visokejih gor čez 20 milj, in na morji čez 15 milj oddaljeno, se že za okrožem našim očem skrije. Ko bi bila zemlja neka ploša ne pa krogla, bi se iz nar visokejih gor, saj z okrepečanimi očmi vse dežele, in iz ene dežele čez morje v drugo viditi moglo; sonce bi v vsih deželah in po celim svetu ob enakim času gori, in tudi za gnado božjo šlo, kar se pa takó ne godí.

Kadar se barka iz daljniga morja kaki deželi ali mestu perbližuje, se zagledajo narpred nar viši, potem nižji gore in griči; na tó se vidijo cerkveni turni, kasneje mestne strehe, hiše, zadnjič ljudjé, ki se na terjih prek morja sprehajajo; — po primeri, kakor se barka iz okroža vzdiguje in bolj na ravno pride, se zmirej več vidi.

Kdor bi se na daljno pot proti severju podal, bí nizko na nebi čedalje več novih zvezd zagledal, kterih ni na svojim domu še nikoli vidil; nasproti pa mu bodo na nebu proti jugu nizke, znane zvezde zginovale; vse tó po primeri kakor bi bolj za okrož šle. Vsi tisti, ki se peljejo po morji v daljne južne dežele, zgubijo počasi vse naše severne zvezde, ne vidijo več ne veliciga ne maliga vozá; zvezde, ki ležé našim očem na sončni poti, jim postanejo severne, in prek juga vidijo čedalje več kar lepih zvezd, ki jih niso popred vidili, in ki jih tudi mi ne bomo nikoli vidili, če tje ne pridemo. Vse tó bi pa ne moglo takó biti, ko bi zemlja krogla ne bila.

Vse zvezde na nebu so okrogle; kér je naša zemlja tudi zvezda, je misliti, de mora tudi ona krogla biti. Če pride zemlja v svojim teku med sonce in luno, ne more več sončna svetloba na luno pasti; — nanjo pa pade senca naše zemlje, — in mi pravimo: de luna mračí ali mrakne. Kér je pa zemeljna senca na luni okrogla, mora tudi sama zemlja okrogla biti. —

Kér je zemlja resnično krogla, je lahko po tem takim razumeti, de vsako mesto, vsaka vas, grad, hiša, človek, drevó, travna bilka i. t. d. se znajde ravno sréd svetá.

(Dalje sledi.)

Šolske novice iz Gorenskiga.

V naši nar bližnji sosednji, v Krajnji, so šole z vsimi stroški, razun snaženja in nekaj derv, preskerbljene od mestne občine, kar več sto goldinarjev vsako leto znese. Mestna občina ima tedej posebne, velike zasluge za šolsko izobraženje sleherno leto. Učilo se jih je lani 159 fantičev in 124 deklét, 32 deklét pa tudi v ženskim rokodelstvu, ki ga je vsakimu dekletu znati po-

treba, de bo kot pridna gospodinja delala, ne pa na pručici noge zibala, v šticeljnih roke grela, z opravljenimi žnablji kofiček čivkala, nad možem se pa togotila, de naj ji za terde petice kupuje, kar bi lahko sama mogla narediti, ako bi le vedla, zakaj de jo je ljubi Bog vstvaril. Pa vender pri vsem tem se take robe, kakor povsod, tudi v Krajnji marsikej stakne!

Kar zadene mirno vedenje in na tanjko in zastopno govorjenje in razlaganje, zasluži Krajnski učenik gosp. Engelman posebno hvalo; vsak, ki ga je slišal, nam bo poterdil, de če mu je kdo kos na Krajnskem in tudi dalej, bo težko kdo čez-nj. Veliko je, kar smo rekli, pa brez skerbi jo vender še enkrat poterdimo. —

V Šenčurji so otroci posebno v številstvu takó izurjeni, kakor malokje drugod.

V Kokri (pod oblakoslonama „Kočno“ in „Grintoveam“) pozimi med desetim opravilam in keršanskim naukam fantiče in deklíne gospod fajmošter lepó učé krajnsko brati, jih do poletja z lépimi, svetimi bukvami preskerbijo, in jih potem na napovedani dan po posebni maši, ko je mladina, ktera je te starosti, spoved in sv. obhajilo opravila, tako z dušno jedjó, s presvetim zakramentam, in s svetimi bukvami preskerbljene, odpravijo noter do po vélikim Šmarnu na visoke planíne. Ali ni to serčno milo, ko dušni pastir mlade pastirje učí in odpravi iz globoke doline na snežniške planíne!

V Podbrezji so si gospod fajmošter iz lastne pridnosti zbrali že lani 42 otrok, ktere pod njih posebnim vodílam mežnar vsaki dan práv po šolski šegi učí; sami pa večkrat med tednam keršanski nauk učijo. Letas želé iz čisto domačih naprav šolo zidati. Ali niso to verli gospod, neutrudljivo pridni oskerbnik šol? Bog daj srečo gospodu S.....!

V Šmartnim zraven Krajnja je lanjsko leto neki dan peršel k učeniku kmet s kôšem na herbtu v šolo. „Oče! vun, vun iz šole! pa še s kôšem!“ mu reče perjazni učenik. Kmet pa: „Naj ne zamerijo (postavi kôš na tla) fanta sim pernesel; noga ga bolí, de se nemore nanjo opreti, in še zima je; on pa le v šolo tiší.“ — Kakó se je gospod učenik čudil, kako so se otroci smejali, ko je njih tovaršik iz kôša v klop zlezal! In to je precej časa terpelo, dokler ni fantič ozdravel. Zdej naj pa še kdo reče, de učeniki, kmetje, otroci na Krajnskem niso vneti za šole! Kolikrat se je že kjé drugéj kaj taciga zgodilo? Vóšimo šolarčku (Janezu Bogataju iz gorenje Save), de ko je v kôšu v šolo hodil, bi kedaj se v kočii vozil! —

Primskovski.

Še ena povest od Petra Klepeca.

Peter Klepec je bil iz Osilnice per Horvaški granici na Krajnskem nezakonski otrok neke revne matere. Pastirji, njegovi tovarši so mu večkrat njegovo rojstvo očitali ter ga zasramljivo pankerta imenovali. Tepli so ga in marsikako goslali. Enkrat njih nadležnosti ni mogel prestati, gré torej domú. Ravno na kresni dan je bilo, ko so imeli vóli navado se boriti. Tú sreča vóla, kterimu nadležnost svojih tovaršev toži; vól mu odgovorí: Pojdi z mano, odlomi eno šibico, ki je v enim letu zrastle, vdari ž njo mojiga nasprotnika — tistiga vóla, ki bo prišel z menoj se bojevat in ki je močnejši memo mene: s tem boš meni k zmagi pomogel, sebe pa močniga storil, de te nihče ne bo premagal. Kakor je vol Klepcu pravil, tako se je vse zgodilo.

Po svoji navadi gré Klepec spet s pastirji. Letí so ga hotli pretepati, on pa je vse premagal in otepel. Domú se perjokajo in perpovedujejo: kaj Klepec zdej ž njimi počne, kteriga so sicer oní premagali. Povsod se je

razglasilo, kakó je močan. Cesar ga je na Dunaj poklical in mu djal: Kér od tvoje moči toliko slišim, pokaži mi jo. Klepec gré na ulice in vse težke vozé z naklado vred okoli oberne, de so bili proti tistim kraji zasukani, od kodar so prišli. Cesar pravi: Vozniki bi z velikim trudam vozé spet po svoji želji obračali, ti jim jih spet obrni, kot so bili popred. Tudi to storí Klepec, in potlej reče, de naj mu 12 podkov pernesó. Ko so mu jih dali, jih vse na enkrat v roke vzame in raztegne ali razravna. Potlej mu pravi Cesar: Na meji med Krajnskem in Horvaškim je neki silno velik Turk, 90 centov težek, ki vsak dan naše ljudi na dvoboj kliče; če si ga upaš premagati, ti bom močno hvaležen; ta dvoboj ima razločiti, čigava bo dežela. Klepec obljubi, de se bo z velikim Turkam skusil, in se znosil nad njim, ki zaničuje avstrijsko carstvo. Vse je bilo pripravljeno za dvoboj. Avstrijski in tudi turški car sta vsak svojiga junaka sama perpeljala. Nar pred je bil zdaj pogovor od kosila ali od obroka. Turški junak je hotel 12 bokalov vina in 9 hlebov kruha; Klepec je bil dosti manji in si zvoli le en polič vina in pol hleba kruha. Med obrokam je Turk zaničljivo Klepeca pogledoval. Po obroku se boj začne, naskrižem sta se za rame zgrabila, in Klepec je svojiga nasprotnika tako stresel, de je vse vino od njega nazaj spljivelo. Ko je Sultan ali turški car vidil, de z njegovim bojevavcam nič ne bo, zavpijenad Klepcam in pravi: Zgrabi in treši ga ob zid; in letá zgrabi Turka ter ga ob zid razmaže. Potlej je Klepec turško vojsko do Beliga Grada gnal in debla od dreves za njo metal, ali pa tudi ž njimi pobijal.

Per Belim Gradu je meč v zemljo zasadil, in ko je Turke naprej gnal, je djal: Če se bo meč sam v zemljo pogreznil, pomeni to, de je sila in de pomoči potrebujem; če se bo pa iz zemlje sam vzdignil, je znamenje, de z lahkoto premagujem. Zdej se je meč pogrezoval, zdaj se iz zemlje pomikal, ali Klepec je na zadnje vender srečno Turke premagal. Moškovitariji te zmage veséli, so neko stegno dežele prek Donave Avstrijanam prepustili. Avstrijski Cesar je Klepcu za plačo tega zmanjanja dal karkoli je želel, namreč: prostost zverí loviti (freie Jagdbarkeit), odpušenje davkov in še več drugih rečí.

Klepec si je potlej leseno hišo napravil, in vsako steno je naredil le iz treh, eniga na družiga položenih brunov, kteri so tako debeli bili, de je bila stena dosti visoka. — Nekteri okoli Osilnice, kakor sim jih sam slišal, terdijo, de Klepcova hiša še dandanašnji stoji, in de so jo sami vidili. Poženčan.

Urno, kaj noviga?

(Perve letašnje češnje) so pernesle Ipavke 17. dan tega mesca v Ljubljano — 6 češnjic za en krajcar. Za letašnjo pozno spomlad je to gotovo zgodaj.

Današnjimu listu je perdjan 9. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajuju	
	22. Velikiga travna.		17. Velikiga travna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	3	10	3	10
1 » » banaške...	3	15	3	9
1 » Turšice.....	2	12	2	5
1 » Soršice.....	2	38	2	40
1 » Rži.....	2	23	2	28
1 » Ječmena.....	1	30	1	40
1 » Prosa.....	1	51	1	50
1 » Ajde.....	1	35	1	33
1 » Ovsá.....	1	3	1	7